

FUNDACJA INSTYTUT RZECZYPOSPOLITEJ IM. PAWŁA WŁODKOWICA

Pierwsze kroki w Polsce - poradnik prawny dla os. poszkodowanych w wyniku wojny w Ukrainie

TOTALIZATOR
SPORTOWY

Kwestie związane z prawem pracy

1. Na jakiej podstawie mogę wykonywać pracę?

Pracę możesz wykonywać na podstawie umowy o pracę, umowy o dzieło i umowy zlecenia.

2. W jakiej formie powinna być zawarta umowa o pracę?

Umowa o pracę powinna być zawarta na piśmie. Jeżeli pracodawca nie zachowa takiej formy, ma obowiązek potwierdzenia pracownikowi na piśmie ustaleń dotyczących stron umowy, rodzaju umowy i jej warunków, przed dopuszczeniem go do pracy.

3. Co powinna określać umowa o pracę?

Powinna określać:

- strony umowy;
- rodzaj umowy;
- datę zawarcia umowy;
- warunki pracy i płacy, w szczególności:
 - rodzaj pracy,
 - miejsce wykonywania pracy,
 - wysokość wynagrodzenia, ze wskazaniem jego składników,
 - wymiar czasu pracy,
 - termin rozpoczęcia pracy.

4. Jakich informacji powinien udzielić mi pracodawca po rozpoczęciu pracy?

W ciągu 7 dni od rozpoczęcia pracy pracodawca powinien poinformować Cię na piśmie o dobowej i tygodniowej normie czasu pracy, częstotliwości wypłat wynagrodzenia, wymiarze urlopu wypoczynkowego, długości okresu wypowiedzenia i układzie zbiorowym pracy.

5. Czym jest umowa na okres próbny?

Umowa na okres próbny (do 3 miesięcy) jest zawierana w celu sprawdzenia kwalifikacji pracownika oraz możliwości jego zatrudnienia do wykonywania pracy. Ponowne zawarcie takiej umowy jest możliwe tylko przy spełnieniu szczególnych warunków (zatrudnienie do

wykonywania innego rodzaju pracy lub po upływie co najmniej 3 lat od wygaśnięcia lub rozwiązania poprzedniej umowy o pracę, jeżeli pracownik ma być zatrudniony do wykonywania tego samego rodzaju pracy).

6. Czym jest umowa o pracę na czas nieokreślony?

To forma umowy o pracę, w której strony określają początkową datę zatrudnienia pracownika. Jest zawierana bezterminowo (nie określa daty wygaśnięcia). Z perspektywy pracownika jest uważana na najbardziej stabilną i bezpieczną formę zatrudnienia.

7. Czym jest umowa o pracę na czas określony? Ile takich umów mogą zawrzeć z tym samym pracodawcą?

To forma umowy o pracę, w której strony określają początkową i końcową datę zatrudnienia pracownika. Łączna liczba takich umów nie może być większa niż 3, a ich wspólny okres nie może być dłuższy niż 33 miesiące. Jeżeli liczba umów na czas określony jest większa, lub jeżeli okres zatrudnienia pracownika jest dłuższy, uważa się, że umowę zawarto na czas nieokreślony (ograniczenie nie dotyczy m.in. wykonywania prac sezonowych lub dorywczych).

8. Czym jest wynagrodzenie za pracę i co wchodzi w jego skład?

Wynagrodzenie jest obowiązkowym świadczeniem przysługującym za pracę, objętym szczególną ochroną. Stałymi składnikami wynagrodzenia są: miesięczne wynagrodzenie zasadnicze, stałe dodatki (np. stażowy, funkcyjny) i stałe miesięczne premie regulaminowe. Zmiennymi składnikami wynagrodzenia są: wynagrodzenie określone prowizyjnie lub stawką godzinową/akordową, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe i premie w zmiennej wysokości.

9. Jakie są systemy wynagradzania i czym się od siebie różnią?

Najczęściej stosowane są 3 systemy wynagradzania:

- **czasowy**, w którym wynagrodzenie zależy od czasu przepracowanego w danym okresie rozliczeniowym,
- **akordowy**, w którym wynagrodzenie zależy od efektów pracy,
- **prowizyjny**, w którym wynagrodzenie jest określonym procentem od sprzedaży lub zysku.

10. Kiedy wypłacane jest wynagrodzenie za pracę i jaka jest jego wysokość?

Wynagrodzenie za pracę jest wypłacane co najmniej raz w miesiącu, w stałym i ustalonym z góry terminie. Nie może być niższe niż określone w ustawie. Płaca minimalna w 2022 r. wynosi 3 010,00 złotych brutto, a minimalna stawka godzinowa to 19,70 zł.

Potrącenia z wynagrodzenia mogą dotyczyć wyłącznie: alimentów, zasądzonych należności, zaliczek pieniężnych udzielonych pracownikowi oraz kar pieniężnych dla pracownika. W zależności od tego, na co dokonywane są potrącenia, określona część minimalnego wynagrodzenia jest wolna od potrąceń i powinna być regularnie wypłacana pracownikowi.

11. Czy za pracę w nocy przysługuje mi dodatkowe wynagrodzenie?

Tak. Każdemu pracownikowi, który wykonuje pracę w porze nocnej (8 godzin pomiędzy 21:00 a 7:00) przysługuje dodatek w wysokości 20% stawki godzinowej, wynikającej z minimalnego wynagrodzenia za pracę.

12. Nie pracuję na podstawie umowy o pracę, jednak odpłatnie wykonuję pracę określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, w wyznaczonym przez niego miejscu i czasie. Co mogę z tym zrobić?

Nieuczciwi pracodawcy zatrudniają pracowników na podstawie umów cywilnoprawnych (np. umowy zlecenia/o dzieło), pomimo że wykonują pracę, której warunki są charakterystyczne dla stosunku pracy. Osobie wykonującej pracę w warunkach stosunku pracy, zatrudnionej na umowę cywilnoprawną, przysługuje prawo do złożenia pozwu o ustalenie istnienia stosunku pracy.

13. Kiedy kończy się stosunek pracy?

Stosunek pracy kończy się w wyniku rozwiązania lub wygaśnięcia umowy o pracę.

14. Czym jest rozwiązanie stosunku pracy za porozumieniem stron?

Porozumienie stron w sprawie rozwiązania stosunku pracy to umowa rozwiązująca istniejący stosunek pracy. Na jego podstawie można rozwiązać każdą umowę o pracę, w każdym ustalonym terminie, za zgodą obu stron. W przypadku porozumienia nie występują ograniczenia, jakie pojawiają się przy wypowiedzeniu umowy o pracę.

15. Na czym polega wypowiedzenie umowy o pracę?

Wypowiedzenie umowy o pracę jest oświadczeniem woli jednej strony stosunku pracy, skutkującym rozwiązaniem tej umowy z upływem okresu wypowiedzenia. Jest skuteczne

z chwilą, w której druga strona stosunku pracy mogła zapoznać się z jego treścią. Wypowiedzenie umowy o pracę powinno nastąpić w formie pisemnej, chociaż dokonane ustnie również będzie skuteczne. Odmowa przyjęcia wypowiedzenia nie wpływa na jego skuteczność.

16. Co to jest okres wypowiedzenia i jak długo trwa?

Okresem wypowiedzenia jest czas, jaki upływa od momentu złożenia oświadczenia woli o wypowiedzeniu umowy o pracę do dnia, w którym następuje rozwiązanie stosunku pracy.

Długość okresu wypowiedzenia umowy zawartej na okres próbny jest uzależniona od długości okresu próbnego. Wynosi:

- 3 dni robocze, jeżeli okres próbny nie przekracza 2 tygodni,
- 1 tydzień, jeżeli okres próbny jest dłuższy niż 2 tygodnie,
- 2 tygodnie, jeżeli okres próbny wynosi 3 miesiące.

Długość okresu wypowiedzenia umowy na czas nieokreślony i na czas określony zależy od okresu zatrudnienia u danego pracodawcy. Wynosi:

- 2 tygodnie, jeżeli pracownik był zatrudniony krócej niż 6 miesięcy,
- 1 miesiąc, jeżeli pracownik był zatrudniony co najmniej 6 miesięcy,
- 3 miesiące, jeżeli pracownik był zatrudniony co najmniej 3 lata.

17. Czy okres wypowiedzenia może być krótszy?

Okres wypowiedzenia umowy o pracę na czas określony/nieokreślony może być skrócony. Jednostronne skrócenie okresu wypowiedzenia przez pracodawcę może nastąpić w przypadku wypowiedzenia umowy o pracę z powodu upadłości, likwidacji pracodawcy lub z przyczyn nie dotyczących pracownika. Okres wypowiedzenia może być skrócony najwyżej do 1 miesiąca. Z tytułu skrócenia okresu wypowiedzenia przez pracodawcę pracownikowi przysługuje odszkodowanie za pozostałą część tego okresu.

18. Kiedy nie można rozwiązać stosunku pracy?

Pewne grupy pracowników podlegają szczególnej ochronie przed rozwiązaniem stosunku pracy. Należą do nich:

- pracownicy, którym brakuje nie więcej niż 4 lata do osiągnięcia wieku emerytalnego,
- pracownicy przebywający na urlopie wypoczynkowym,
- pracownicy nieobecni w pracy z innych, usprawiedliwionych powodów, na przykład: przebywający na zwolnieniu lekarskim, w okresie ciąży, w okresie urlopu macierzyńskiego, przebywający na urlopie wychowawczym.

19. Czym jest świadectwo pracy i co zawiera?

Po zakończeniu stosunku pracy pracodawca ma obowiązek wydać pracownikowi świadectwo pracy. Jest to dokument zawierający informacje dotyczące: okresu i rodzaju wykonywanej pracy, zajmowanych stanowisk, trybu rozwiązania albo okoliczności wygaśnięcia stosunku pracy, a także inne informacje niezbędne do ustalenia uprawnień pracowniczych i uprawnień z ubezpieczenia społecznego.

Wydanie świadectwa pracy powinno nastąpić w dniu, w którym ustaje stosunek pracy.

20. Co mam zrobić, jeżeli nie zgadzam się z treścią świadectwa pracy lub napisano w nim nieprawdę?

W ciągu 14 dni od otrzymania świadectwa pracy pracownik może skierować do pracodawcy wniosek o jego sprostowanie.

W przypadku nieuwzględnienia wniosku przez pracodawcę pracownikowi przysługuje, w ciągu 14 dni od zawiadomienia o odmowie sprostowania świadectwa pracy, prawo wystąpienia do sądu pracy z żądaniem jego sprostowania.

21. Pracodawca nie wydał mi świadectwa pracy. Co powinienem zrobić?

W przypadku niewydania przez pracodawcę świadectwa pracy pracownikowi przysługuje prawo wystąpienia do sądu pracy z żądaniem zobowiązania pracodawcy do wydania świadectwa pracy. Pracownik ma również prawo do żądania naprawienia szkody spowodowanej niewydaniem lub wydaniem niewłaściwego świadectwa pracy.

22. Jaki sąd rozpatruje sprawy sprostowania lub niewydania świadectwa pracy?

Pozew o wydanie świadectwa pracy wnosi się do sądu rejonowego – sądu pracy. Pracownik ma możliwość wyboru sądu miejscowo właściwego dla jego sprawy. Może wytoczyć powództwo o wydanie świadectwa pracy przed sąd właściwy dla:

- miejsca zamieszkania pozwanego,
- okręgu, w którym praca była wykonywana,
- okręgu, w którym znajduje się zakład pracy.

23. Czy ponoszę koszty procesu w sprawach pracowniczych?

Nie. W sprawach pracowniczych pracownik jest zwolniony od ponoszenia kosztów procesu. Dlatego za wniesienie pozwu o wydanie świadectwa pracy nie musisz wносить żadnej opłaty.

24. Czym jest umowa zlecenia?

Jest popularną, elastyczną formą zatrudnienia. Przepisy prawa nie przewidują żadnej szczególnej formy umowy zlecenia, co oznacza, że może być zawarta w formie ustnej lub pisemnej. Jej stronami są zleceniodawca (podmiot zlecający wykonanie konkretnej czynności, np. pracy) i zleceniobiorca (osoba wykonująca zlecenie). Umowa zlecenia powinna zawierać w szczególności informacje o rodzaju powierzanego zlecenia, terminie jego wykonania oraz wynagrodzeniu za jego realizację.

25. Jakie jest minimalne wynagrodzenie za umowę zlecenia?

Przepisy prawa gwarantują minimalną stawkę osobom, które pracują na podstawie umowy zlecenia. Obecnie wynosi 19,70 zł brutto na godzinę. Od umowy zlecenia odprowadzane są składki na ubezpieczenie społeczne do kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę.

26. Czy na umowie zlecenia przysługuje mi urlop wypoczynkowy?

Zatrudnionemu na podstawie umowy zlecenia nie przysługuje urlop wypoczynkowy, gwarantowany przepisami prawa pracy. Jednak strony umowy mogą uwzględnić w niej zapisy dotyczące odpłatności przerwy za czas niewykonywania zlecenia. Jeśli takiego zapisu nie ma, zleceniobiorca nie otrzymuje zapłaty za dni wolne od pracy.

27. Czy na umowie zlecenia obowiązuje okres wypowiedzenia?

Nie. Umowa zlecenia może być rozwiązana w każdym czasie i wygasa natychmiastowo. Jednak ustalenia dotyczące okresu wypowiedzenia mogą wynikać z zapisów tej umowy.

28. Czym jest umowa o dzieło?

To umowa, której stronami są wykonawca dzieła i zlecający dzieło. Wykonanie umowy o dzieło powinno skutkować osiągnięciem konkretnego rezultatu o charakterze materialnym lub

niematerialnym. Przykładami zleceń są: wykonanie mebli, rzeźby, wyposażenia domu czy strony internetowej, przeprowadzenie szkolenia, usługi krawieckie, namalowanie obrazu.

29. Czy dzieło muszę wykonać osobiście?

Nie. Wykonawca dzieła nie musi wykonać go osobiście, ale jest odpowiedzialny za działania osób trzecich zaangażowanych w osiągnięcie rezultatu określonego w umowie, za które wykonawca otrzyma wynagrodzenie. Wykonawca dzieła ponosi pełną odpowiedzialność z tytułu rękojmi za wady oddanego dzieła.

Odstąpienie od umowy jest możliwe, gdy przyjmujący zlecenie nie wymieni dzieła na pozbawione wad lub nie usunie niezwłocznie wady bez nadmiernych niedogodności dla zlecającego dzieło. Jeżeli wadliwa rzecz została zamontowana, zlecający dzieło może żądać jej demontażu oraz ponownego zamontowania po usunięciu wady lub wymianie na rzecz bez wad.

30. Czym jest rękojmia?

Rękojmia to podstawa 1 z 2 dróg składania reklamacji przez konsumenta (obok gwarancji). To tryb dochodzenia odpowiedzialności od przedsiębiorcy w związku z ujawnioną wadą fizyczną (niezgodnością z umową) lub prawną kupionego towaru konsumpcyjnego. Zamawiający może realizować swoje uprawnienia z tytułu rękojmi za wady fizyczne i prawne rzeczy przez 2 lata od wydania mu dzieła.

31. Jaka jest forma umowy o dzieło i o czym należy pamiętać podczas jej zawierania?

Co do zasady, forma umowy o dzieło jest dowolna – nawet ustna. Jednak w celach dowodowych bezpieczniej jest zawrzeć ją na piśmie. Kluczowym ustaleniem stron umowy jest wynagrodzenie za wykonanie dzieła. Warto wskazać je w umowie. Można w niej również zamieścić zapisy dotyczące tego, kto dostarczy narzędzia i materiały niezbędne do wykonania dzieła oraz określające kary umowne, np. za niewykonanie dzieła w terminie. Dodatkowo warto sporządzić protokół odbioru dzieła, równoznaczny z wywiązaniem się z umowy o dzieło.

32. Jakie obowiązki ma wobec mnie pracodawca, gdy jestem zatrudniony na umowę o pracę?

Obowiązkiem pracodawcy jest w szczególności:

- szanowanie godności i innych dóbr osobistych pracownika,

- terminowe i prawidłowe wypłacanie wynagrodzenia,
- odpowiadanie za badania lekarskie pracowników (ponoszenie kosztów profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami),
- zaznajamianie pracowników podejmujących pracę z zakresem ich obowiązków, sposobem wykonywania pracy na wyznaczonych stanowiskach oraz ich podstawowymi uprawnieniami,
- organizowanie pracy w sposób zapewniający pełne wykorzystanie czasu pracy, oraz osiąganie przez pracowników, przy wykorzystaniu ich uzdolnień i kwalifikacji, wysokiej wydajności i należytej jakości pracy,
- organizowanie pracy w sposób zapewniający zmniejszenie uciążliwości pracy, zwłaszcza pracy monotonnej i pracy w ustalonym z góry tempie,
- przeciwdziałanie dyskryminacji w zatrudnieniu, w szczególności ze względu na: płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną, zatrudnienie na czas określony lub nieokreślony albo w pełnym lub w niepełnym wymiarze czasu pracy,
- ułatwienie pracownikom podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- stwarzanie pracownikom podejmującym zatrudnienie po ukończeniu szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe lub szkoły wyższej warunków sprzyjających przystosowaniu się do należytego wykonywania pracy,
- zaspokajanie w miarę posiadanych środków socjalnych potrzeby pracowników, np. poprzez prowadzenie przedszkola,
- stosowanie obiektywnych i sprawiedliwych kryteriów oceny pracowników oraz wyników ich pracy,
- prowadzenie i przechowywanie dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz akt osobowych pracowników,
- wpływanie na kształtowanie w zakładzie pracy zasad współżycia społecznego,
- przeciwdziałanie mobbingowi.

33. Czym jest BHP i jakie są obowiązki pracodawcy w celu jego realizacji?

Jest to zbiór zasad dotyczących bezpiecznego i higienicznego wykonywania pracy. W celu ich realizacji pracodawca powinien:

- zapewniać przestrzeganie w zakładzie pracy przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy,
- zapewniać wykonanie nakazów, wystąpień, decyzji i zarządzeń wydawanych przez organy nadzoru nad warunkami pracy,
- zapewniać wykonanie zaleceń społecznego inspektora pracy,
- zapewniać pracownikowi nieodpłatnie środki ochrony indywidualnej, odzież i obuwie robocze,
- informować pracowników o zagrożeniach dla zdrowia i życia występujących w zakładzie pracy,
- informować pracowników o pracownikach wyznaczonych do udzielania pierwszej pomocy i wykonywania czynności w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ewakuacji pracowników,
- zapewniać pracownikowi pierwszą pomoc w nagłych wypadkach.

34. Jestem w ciąży. Czy pracodawca ma wobec mnie jakieś szczególne obowiązki?

Tak. Pracodawca powinien stworzyć Ci odpowiednie warunki zatrudnienia (m.in. nie może: zatrudnić Cię w porze nocnej i w godzinach nadliczbowych, delegować Cię bez Twojej zgody poza stałe miejsce pracy, ani zatrudniać w systemie przerywanego czasu pracy). Dodatkowo powinien udzielać Ci zwolnień od pracy na czas wykonania zleconych przez lekarza badań, jeżeli możesz je wykonać tylko w godzinach pracy.

35. Jakie mam obowiązki, gdy jestem zatrudniony na podstawie umowy o pracę?

Głównym obowiązkiem pracownika jest wykonywanie pracy sumiennie i starannie oraz stosowanie się do poleceń przełożonych, które dotyczą pracy. Polecenia nie mogą być sprzeczne z przepisami prawa lub umową o pracę.

Jesteś w szczególności zobowiązany:

- przestrzegać czasu pracy ustalonego w zakładzie pracy,

- przestrzegać regulaminu pracy i ustalonego w zakładzie pracy porządku,
- przestrzegać przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów przeciwpożarowych,
- dbać o dobro zakładu pracy,
- chronić mienie zakładu pracy,
- zachować w tajemnicy informacje, których ujawnienie mogłoby narazić pracodawcę na szkodę,
- przestrzegać tajemnicy przedsiębiorstwa,
- przestrzegać w zakładzie pracy zasad współżycia społecznego.

36. Co to jest zakaz konkurencji?

To zakaz prowadzenia działalności konkurencyjnej wobec pracodawcy lub świadczenia pracy w ramach stosunku pracy lub na innej podstawie na rzecz podmiotu prowadzącego taką działalność. Wynika z odrębnej umowy zawartej z pracownikiem na piśmie, pod rygorem nieważności.

W sytuacji gdy pracownik miał dostęp do szczególnie ważnych informacji, których ujawnienie mogłoby narazić pracodawcę na szkodę, strony mogą zawrzeć umowę o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy. Wówczas pracownikowi przysługuje odszkodowanie w wysokości nie niższej niż 25% dotychczas otrzymywanego wynagrodzenia.

37. Co grozi za naruszenie zakazu konkurencji?

Gdy pracownik naruszy zakaz konkurencji, pracodawca żądać naprawienia szkody.

38. Czym jest i na czym polega odpowiedzialność pracownika wobec pracodawcy?

Pracownik, który nie wykonał lub nienależycie wykonał obowiązki pracownicze i wyrządził pracodawcy szkodę ma obowiązek jej naprawienia. Szkoda musi być normalnym następstwem działania lub zaniechania pracownika. Wykazanie okoliczności potwierdzających winę pracownika w wyrządzeniu szkody ciąży na pracodawcy.

Dla oceny wysokości odpowiedzialności pracownika istotne znaczenie ma umyślność działania, które spowodowało szkodę. Przykładowo, jeżeli pracownik nieumyślnie zniszczy maszynę, która przyniosła pracodawcy zyski – odpowiada jedynie za koszt naprawy maszyny. Kiedy

pracownik działałby umyślnie i z premedytacją uszkodził maszynę – odpowiadać będzie za jej naprawę oraz rekompensatę obniżonych zysków.

W przypadku winy nieumyślnej od pracownika można domagać się naprawienia szkody maksymalnie do wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia, przysługującego pracownikowi w dniu wyrządzenia szkody.

39. Co się stanie, jeżeli wyrządę szkodę komuś spoza zakładu pracy, np. jadąc wózkiem widłowym uszkodzę czyjeś auto?

Jeżeli podczas wykonywania czynności pracowniczych pracownik wyrządził szkodę osobie niezwiązanej z zakładem pracy, do jej naprawienia – w pełnej wysokości – zobowiązany jest pracodawca. Wówczas przysługuje mu prawo żądania od pracownika udziału w zapłacie za szkodę, ograniczone do trzykrotności jego wynagrodzenia.

40. Czym jest mienie powierzone i jaka odpowiedzialność jest z nim związana?

Mienie powierzone to składniki majątku firmy, jakie powierzono pracownikowi. Są nim np. pieniądze zgromadzone w kasie zakładu pracy, powierzone kasjerowi, oraz przedmioty przechowywane w zakładowym magazynie, powierzone magazynierowi. Powstaje, gdy pracownikowi powierzono mienie pracodawcy, z obowiązkiem wyliczenia się lub zwrotu.

Przepisy prawa nie wymagają, aby powierzenie mienia miało określoną formę (np. pisemną), jednak dla własnego bezpieczeństwa warto zadbać o odpowiednie udokumentowanie rzeczy, nad jakimi sprawujemy opiekę.

Pracownik odpowiada w pełnej wysokości za szkodę powstałą w powierzonym mieniu. Pracodawca nie ma obowiązku udowodnienia winy pracownika. Wystarczy, że wykaże powstanie szkody i udowodni jej wysokość. Pracownik może się uwolnić od odpowiedzialności za szkodę jeżeli wykaże, że powstała z przyczyn od niego niezależnych, w szczególności wskutek niezapewnienia przez pracodawcę warunków umożliwiających zabezpieczenie powierzonego mienia. Pracodawca może potrącić należności z wynagrodzenia pracownika wyłącznie za jego zgodą wyrażoną na piśmie. W przeciwnym razie działania pracodawcy należy uznać za bezprawne.

41. Czym jest podstawowy system czasu pracy?

Czas, w którym pracownik pozostaje w dyspozycji pracodawcy w zakładzie pracy lub w innym miejscu wyznaczonym do wykonywania pracy jest czasem pracy. Czas pracy nie może przekraczać 8 godzin na dobę i przeciętnie 40 godzin w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym nieprzekraczającym 4 miesięcy. W przyjętym okresie rozliczeniowym tygodniowy czas pracy wraz z nadgodzinami nie może być wyższy niż 48 godzin.

42. Równoważny czas pracy

To system pozwalający na przedłużenie dobowego wymiaru czasu pracy do 12 godzin w okresie rozliczeniowym nieprzekraczającym 1 miesiąca. Warto pamiętać, że od tej reguły istnieją wyjątki. Należy do nich praca przy:

- dozorcze urządzeń, w której wymiar czasu pracy może wynosić maksymalnie 16 godzin,
- ochronie ludzi, mienia oraz w służbach ratowniczych, w której dobowy wymiar czasu pracy może wynosić do 24 godzin na dobę.

W równoważnym czasie pracy pracownika obowiązuje 40 godzinna tygodniowa norma czasu pracy, z prawem do 35 godzinnego odpoczynku.

43. System czasu pracy w ruchu ciągłym

Gdy niemożliwe jest zatrzymanie produkcji (np. praca w fabryce, elektrowni), dopuszczalne jest przedłużenie czasu pracy do 43 godzin przeciętnie na tydzień w okresie rozliczeniowym nieprzekraczającym 4 tygodni, a jednego dnia w niektórych tygodniach w tym okresie przedłużenie dobowego wymiaru czasu pracy do 12 godzin. Za każdą godzinę pracy ponad 8 godzin na dobę pracownikowi przysługuje dodatek.

44. System przerywanego czasu pracy

Pracodawca jest uprawniony do takiego ustalenia godzin pracy pracownika, aby w ramach jednej doby roboczej nie wykonywał pracy nieprzerwanie (może podzielić jego pracę na części). System przerywanego czasu pracy może być wprowadzony w zakładzie pracy tylko w drodze układu zbiorowego pracy, jeżeli jest to uzasadnione rodzajem pracy lub jej organizacją. Funkcjonowanie przerywanego czasu pracy musi odbywać się w ramach z góry ustalonego rozkładu. Pracodawca może wprowadzić tylko 1 przerwę w ciągu doby

pracowniczej. Przerwa nie może trwać dłużej niż 5 godzin, a czas jej trwania nie jest wliczany do doby pracowniczej. Za czas przestoju pracownikowi przysługuje 50% wynagrodzenia.

45. System zadaniowego czasu pracy

W przypadkach uzasadnionych rodzajem pracy lub jej organizacją albo miejscem wykonywania pracy może być stosowany system zadaniowego czasu pracy. Pracodawca i pracownik ustalają czas niezbędny do wykonania powierzonych zadań. Wymiar czasu pracy i wypoczynku pozostaje taki sam, jak w przypadku podstawowego czasu pracy.

46. System ruchomego czasu pracy

To system, w którym zmienia się pora rozpoczynania i kończenia pracy. Może też przewidywać przedział czasu, w którym pracownik samodzielnie decyduje o godzinie rozpoczęcia pracy.

47. System skróconego tygodnia pracy

To system stosowany na pisemny wniosek pracownika. W tym systemie dopuszczalne jest wykonywanie pracy przez pracownika przez mniej niż 5 dni w ciągu tygodnia, przy równoczesnym przedłużeniu dobowego wymiaru czasu pracy do 12 godzin, w okresie rozliczeniowym nieprzekraczającym 1 miesiąca.

48. System pracy weekendowej

To system polegający na tym, że praca jest świadczona wyłącznie w piątki, soboty, niedziele i święta.

49. Jaki jest wymiar odpoczynku od pracy?

Każdej doby pracownikowi przysługuje 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku. W tygodniu pracodawca zobowiązany jest zapewnić co najmniej 35 godzin nieprzerwanego odpoczynku, z zastrzeżeniem, że powinien wypadać w niedzielę. W przypadku dozwolonej pracy w niedzielę odpoczynek może przypadać w innym dniu.

Jeżeli pracownik pracuje co najmniej 6 godzin w ciągu doby, przysługuje mu 15 minut przerwy wliczanej do czasu pracy.

50. Czym są nadgodziny i w jaki sposób są rozliczane?

W przypadku zaistnienia szczególnych potrzeb pracodawcy lub konieczności prowadzenia akcji ratowniczej dopuszcza się możliwość pracy w godzinach nadliczbowych. Nadgodziny to praca

wykonywana ponad normy czasowe, które obowiązują pracownika. Ich liczba w ciągu roku nie może być wyższa niż 150. Oprócz podstawowego wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych przysługuje dodatek w wysokości 50% wynagrodzenia. Jeżeli praca jest wykonywana w porze nocnej, niedziele i święta niebędące dla pracownika dniami pracy oraz w dniach wolnych od pracy, dodatek wynosi 100% wynagrodzenia. Na pisemny wniosek pracownika możliwa jest zamiana przepracowanych godzin nadliczbowych na czas wolny od pracy.

51. Jaki dodatek przysługuje mi za pracę w porze nocnej, niedziele lub święta?

Tak. Za każdą godzinę pracy w porze nocnej pracownikowi przysługuje dodatek w wysokości 20% stawki godzinowej wynikającej z minimalnego wynagrodzenia za pracę.

52. Czy za pracę w niedzielę i święta przysługuje dzień wolny?

Tak. Pracującemu w niedzielę i święta przysługuje inny dzień wolny od pracy:

- w zamian za pracę w niedzielę – w okresie 6 dni kalendarzowych poprzedzających lub następujących po takiej niedzielę;
- w zamian za pracę w święto – w ciągu okresu rozliczeniowego.

Co najmniej raz na 4 tygodnie pracownikowi pracującemu w niedzielę przysługuje prawo do niedzieli wolnej od pracy.

53. Czym jest urlop i jaki jest jego wymiar?

Prawo do urlopu jest niezbywalnym prawem pracownika. Świeżo zatrudniony pracownik (podejmujący pracę po raz pierwszy) w roku kalendarzowym, w którym podjął pracę, uzyskuje prawo do urlopu z upływem każdego miesiąca pracy, w wymiarze 1/12 wymiaru urlopu przysługującego mu po przepracowaniu roku.

Wymiar przysługujących dni urlopu jest ustalany w oparciu o dotychczasowe zatrudnienie i wykształcenie, udokumentowane kartami pracy oraz dyplomami ukończenia szkół i uczelni. Do okresu zatrudnienia, od którego zależy wymiar urlopu, wlicza się okres nauki, który w zależności od charakteru jednostki może wynieść od 3 (szkoła zawodowa) do 8 lat (szkoła wyższa).

Pracownikowi ze stażem pracy do 10 lat przysługuje 20 dni urlopu. Po przekroczeniu 10 lat pracy limit urlopu wynosi 26 dni.

54. W jaki sposób są udzielane urlopy i czym jest urlop na żądanie?

Urlopy powinny być udzielane zgodnie z planem urlopów. Plan urlopów ustala pracodawca, biorąc pod uwagę wnioski pracowników.

Odstępstwo od tej zasady to urlop na żądanie. W wyjątkowych sytuacjach pracownik ma prawo do skorzystania z 4 dni urlopu, powiadamiając o tym pracodawcę najpóźniej w dniu rozpoczęcia urlopu. Jest udzielany z urlopu wypoczynkowego, przysługującego pracownikowi w danym roku kalendarzowym. Co istotne, pracownik nie może samodzielnie decydować o rozpoczęciu tego urlopu – musi uzyskać zgodę pracodawcy. Urlop na żądanie jest najczęściej wykorzystywany w obliczu sytuacji, których nie można było wcześniej przewidzieć.

55. Mam jeszcze dużo dni urlopu ale umowa o pracę została wypowiedziana. Co mam zrobić w takiej sytuacji? Czy przysługujący mi urlop przepada?

W okresie wypowiedzenia umowy o pracę pracownik powinien wykorzystać przysługujący mu urlop.

W przypadku niewykorzystania urlopu z powodu rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku pracy pracownikowi przysługuje ekwiwalent pieniężny.

56. Jestem w ciąży/karmię dziecko piersią. Czy przysługuje mi z tego powodu dodatkowa ochrona w pracy?

Kobiety w ciąży i karmiące piersią podlegają szczególnej ochronie. Nie mogą wykonywać prac mogących niekorzystnie wpływać na ich zdrowie.

W okresie ciąży oraz przebywania na urlopie macierzyńskim pracodawca nie może wypowiedzieć ani rozwiązać stosunku pracy. Wyjątkiem jest sytuacja, kiedy zasadne jest rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia z winy pracownicy, po wyrażeniu zgody zakładowej organizacji związkowej reprezentującej pracownicę.

Jeżeli jesteś pracownicą karmiącą dziecko piersią, masz prawo do dwóch półgodzinnych przerw na karmienie wliczanych do czasu pracy. Jeżeli karmisz więcej niż jedno dziecko, masz prawo do dwóch przerw w pracy, po 45 minut każda. Przerwy na karmienie mogą być na Twój wniosek udzielane łącznie. Jeżeli pracujesz krócej niż 4 godziny dziennie, przerwy na karmienie Ci nie przysługują. Jeśli Twój czas pracy nie przekracza 6 godzin dziennie, przysługuje Ci 1 przerwa na karmienie.

57. Jestem w ciąży ale kończy mi się umowa o pracę. Wiem, jak trudno znaleźć kobiecie w tym stanie pracę. Co mam zrobić?

Twoja umowa o pracę zawarta na czas określony lub okres próbny dłuższy niż jeden miesiąc ulega przedłużeniu do dnia porodu. Rozwiązanie umowy o pracę w okresie ciąży lub urlopu macierzyńskiego za wypowiedzeniem jest możliwe tylko w przypadku ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy.

58. Czy mogę pracować w godzinach nadliczbowych lub w porze nocnej, chociaż jestem w ciąży?

Jeżeli jesteś w ciąży, pracodawcy nie wolno zatrudniać Cię w godzinach nadliczbowych ani w porze nocnej. Powinien skierować Cię do innej pracy lub zwolnić z obowiązku świadczenia pracy.

59. Ile wynosi urlop macierzyński?

Każdej matce zatrudnionej na podstawie umowy o pracę przysługuje urlop macierzyński. W zależności od liczby urodzonych dzieci wynosi:

- 20 tygodni – w przypadku urodzenia 1 dziecka przy jednym porodzie;
- 31 tygodni – w przypadku urodzenia 2 dzieci przy jednym porodzie;
- 33 tygodni – w przypadku urodzenia 3 dzieci przy jednym porodzie;
- 35 tygodni – w przypadku urodzenia 4 dzieci przy jednym porodzie;
- 37 tygodni – w przypadku urodzenia 5 i więcej dzieci przy jednym porodzie

60. Po urodzeniu dziecka dobrze się czuję i chciałabym wrócić do pracy. Czy niewykorzystany urlop przepadnie?

Po wykorzystaniu po porodzie co najmniej 14 tygodni urlopu macierzyńskiego masz prawo zrezygnować z pozostałej części tego urlopu i wrócić do pracy. Pozostałą część urlopu będzie mógł wykorzystać ojciec.

61. Kiedy mogę skorzystać z urlopu rodzicielskiego?

Po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego albo zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego rodzice dziecka mają prawo skorzystać z co najmniej 32 tygodniowego urlopu rodzicielskiego. Wymiar urlopu przysługuje łącznie obojgu

rodzicom. Za pierwsze 6 tygodni urlopu przysługuje zasiłek w wysokości 100% podstawy wymiaru zasiłku, a za następne — 60%.

62. Czy ojcu wychowującemu dziecko przysługuje jakiś urlop?

Do ukończenia przez dziecko 24. miesiąca życia ojcu przysługuje dwutygodniowy urlop ojcowski, który może być przez niego wykorzystany w każdej chwili, jednorazowo albo nie więcej niż w 2 częściach, z których żadna nie może być krótsza niż tydzień.

63. Czy po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego i rodzicielskiego przysługują mi dodatkowe uprawnienia, aby zająć się dzieckiem?

Pracownikowi zatrudnionemu przez co najmniej 6 miesięcy przysługuje urlop wychowawczy, którego celem jest sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem. Do okresu zatrudnienia wlicza się również poprzednie okresy pracy. Wymiar urlopu wychowawczego to 36 miesięcy. Jest udzielany na okres nie dłuższy niż do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 6 rok życia. Może z niego skorzystać zarówno matka, jak i ojciec.

64. Posiadam ukraińskie obywatelstwo. Czy mogę przystąpić do związku zawodowego?

Związki zawodowe działają w celu obrony interesów społeczno-ekonomicznych i dbają o przestrzeganie praw pracowniczych. W maju 2016 r. powstał Międzyzakładowy Związek Zawodowy Pracowników Ukraińskich w Polsce. Masz pełne prawo tworzyć i przystępować do istniejących związków zawodowych, aby lepiej bronić swoich praw.

65. Jakie uprawnienia mają związki zawodowe? Jakie są korzyści z bycia członkiem związku zawodowego?

Związków zawodowe mają prawo do prowadzenia rokowań zbiorowych oraz zawierania układów zbiorowych pracy i innych porozumień przewidzianych przepisami prawa pracy. Mogą brać udział w sporze między pracownikiem a pracodawcą. Mają prawo do zgłaszania umotywowanych zastrzeżeń przy wypowiedzeniu pracownikowi umowy o pracę na czas nieokreślony lub wyrażenia opinii przy rozwiązywaniu z pracownikiem stosunku pracy bez wypowiedzenia. Należy z nimi uzgadniać treść regulaminów pracy, regulaminów wynagradzania i statutów. Działając w związku zawodowym pracodawca ma ograniczone możliwości zwolnienia pracownika bez zgody zarządu zakładowej organizacji związkowej.

66. Mój pracodawca nie wypłaca mi wynagrodzenia. Gdzie mogę szukać pomocy?

Jeżeli pracujesz na podstawie umowy o pracę, w pierwszej kolejności powinieneś wnieść skargę do Państwowej Inspekcji Pracy. Możesz również wnieść do sądu pracy pozew o zapłatę wynagrodzenia za pracę z odsetkami z tytułu opóźnienia.

Jeśli pracujesz w oparciu o umowę cywilnoprawną, możesz bronić swoich praw w ramach elektronicznego postępowania upominawczego. Szczegółowe informacje o elektronicznym postępowaniu upominawczym dostępne są na stronie internetowej: <https://www.e-sad.gov.pl/>

1. Kiedy może mnie zatrzymać policja?

Policja może zatrzymać osobę podejrzaną jeżeli:

- istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniła przestępstwo;
- zachodzi obawa ucieczki lub ukrycia się tej osoby albo zatarcia śladów przestępstwa bądź też nie można ustalić jej tożsamości;
- istnieją przesłanki przeprowadzenia przeciwko tej osobie postępowania w trybie przyspieszonym;
- popełniono przestępstwo z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej i zachodzi obawa, że osoba, która ma być zatrzymana ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec tej osoby, zwłaszcza gdy grozi popełnieniem takiego przestępstwa.

2. Czym jest uzasadnione przypuszczenie?

Uzasadnione przypuszczenie, że zatrzymana osoba popełniła przestępstwo zachodzi wówczas gdy uprawniony organ posiada dowody, które z dużym prawdopodobieństwem wskazują, że osoba popełniła przestępstwo i stanowią podstawę do zarzucenia jej popełnienia przestępstwa.

3. Jakie mam prawa, kiedy zatrzyma mnie policja?

Kiedy zatrzyma Cię policja, przysługuje Ci w szczególności prawo do:

- informacji o przyczynie zatrzymania i do bycia wysłuchanym,
- złożenia lub odmowy złożenia oświadczenia w swojej sprawie,
- kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym,
- zawiadomienia osoby najbliższej lub innej wskazanej osoby, jak również pracodawcy, szkoły i uczelni oraz osoby, która zarządza Twoim przedsiębiorstwem,
- skorzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza,
- otrzymania odpisu protokołu zatrzymania,
- dostępu do pierwszej pomocy medycznej,

- kontaktu z urzędem konsularnym lub z przedstawicielstwem dyplomatycznym państwa.

Jeżeli przyczyny zatrzymania przestały istnieć albo po upływie 48 godzin od chwili zatrzymania nie skierowano do sądu wniosku o tymczasowe aresztowanie, powinieneś zostać niezwłocznie wypuszczony.

4. Co powinienem zrobić w przypadku niesłusznego zatrzymania?

Masz prawo do wniesienia do sądu zażalenia na zatrzymanie w terminie 7 dni od dnia zatrzymania. W zażaleniu możesz domagać się zbadania zasadności, legalności i prawidłowości zatrzymania.

5. Zostałem zatrzymany przez policję. Jakie mam obowiązki?

Musisz poddać się oględzinom ciała i odpowiednim badaniom. O ile jest to potrzebne, zostanie od Ciebie pobrany wymaz z jamy ustnej. Powinieneś pozwolić na pobranie odcisków palców, sfotografowanie i okazanie innym osobom.

Pamiętaj!

Do czasu wydania prawomocnego wyroku sądu jesteś osobą niewinną. Nie masz obowiązku dowodzić swojej niewinności, a tym bardziej przedstawiać dowodów swojej winy. Jeżeli masz jakiegokolwiek wątpliwości, zwróć się do funkcjonariusza z prośbą o wyjaśnienia i domagaj się kontaktu z tłumaczem i prawnikiem.

Część II Osiedlenie

1. Jak przekroczyć granicę Polski uciekając z Ukrainy?

Kraje Unii Europejskiej (UE), które graniczą z Ukrainą, umożliwiają wjazd na swoje terytorium wszystkim osobom uciekającym przed wojną w Ukrainie, niezależnie od tego, czy posiadają paszport biometryczny. Dotyczy to również dzieci. Jeżeli masz obywatelstwo ukraińskie i paszport biometryczny, możesz wjechać na terytorium UE, okazując paszport na granicy. We wszystkich innych przypadkach kraje UE przyjmą Cię ze względów humanitarnych.

Jeśli jest to możliwe, zabierz ze sobą ważne dokumenty podróży (np. paszport). Brak dokumentów podróży lub dokumentów medycznych (np. zaświadczenia o szczepieniu lub testu na COVID-19) nie powinien jednak uniemożliwić Ci wjazdu na terytorium UE.

2. Co powinienem zrobić, jeśli nie mam paszportu zagranicznego?

W takim przypadku możesz złożyć wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej na polskim przejściu granicznym. Dorośli obywatele muszą posiadać ukraiński dokument tożsamości, a dzieci – akt urodzenia.

3. Co zrobić po przekroczeniu granicy?

Jeżeli Twój wjazd do Polski nie został zarejestrowany podczas przekraczania polskiej granicy, powinieneś w ciągu 60 dni od dnia wjazdu przejść procedurę rejestracji w urzędzie gminy. W zamian będziesz mógł uzyskać numer PESEL.

4. Czy mogę uciec do Polski przed wojną, jeżeli wcześniej dostałem zakaz wjazdu na jej terytorium?

Tak – osoby objęte zakazem wjazdu również zostaną wpuszczone do Polski. W takim wypadku musisz się jednak liczyć z tym, że Straż Graniczna będzie mogła zwrócić się do sądu z wnioskiem o umieszczenie Cię w ośrodku strzeżonym, gdzie będziesz przebywać w warunkach pozbawienia wolności.

5. Czy tuż po przekroczeniu granicy mogę podjąć pracę?

Obywatele Ukrainy, którzy przebywają legalnie na terytorium Polski, mogą wykonywać pracę bez dodatkowych zezwoleń. Pracodawca powinien zawiadomić urząd pracy o rozpoczęciu wykonywania przez Ciebie pracy w ciągu 14 dni od dnia jej podjęcia.

6. Jeśli przyjeżdżam do Polski z dziećmi, jakie muszą mieć dokumenty?

Przydatne są wszystkie dokumenty potwierdzające tożsamość dziecka. Jeśli dziecko nie ma dowodu tożsamości lub paszportu, zabierz jego akt urodzenia. Decyzję o przekroczeniu polskiej granicy podejmie polska straż graniczna.

7. Jak mogę posłać moje dziecko do polskiej szkoły?

W wybranej przez siebie polskiej szkole należy złożyć wniosek o przyjęcie ucznia do szkoły. Decyzję o jego przyjęciu podejmuje dyrektor placówki. Jeżeli w wybranej szkole nie ma miejsc, skontaktuj się z urzędem gminy, w której mieszkasz i poproś o wskazanie szkoły, w której miejsca są dostępne. Możesz też wybrać się do najbliższej szkoły i porozmawiać z dyrektorem na temat przyjęcia do niej dziecka. Jeżeli masz problemy językowe, skorzystaj z internetowego translatora lub zadzwoń na jedną z ukraińskojęzycznych linii przeznaczonych dla uchodźców z Ukrainy.

8. Czy mogę posłać dziecko do przedszkola lub żłobka?

Dzieci osób, które po 24 lutego 2022 r. uciekły z Ukrainy, mogą być zapisane do polskich przedszkoli. O przyjęciu dziecka do przedszkola decyduje jego dyrektor. Jeśli w najbliższej placówce nie ma wolnych miejsc, skontaktuj się z urzędem gminy, który powinien wskazać odpowiednią placówkę. Identyczna procedura dotyczy żłobków.

9. Na jakie świadczenia dla dzieci mogę liczyć po przybyciu do Polski?

Osoba sprawująca faktyczną pieczę nad dzieckiem może wnioskować o nadanie dziecku numeru PESEL, rejestrując małoletniego w urzędzie gminy oraz złożyć wniosek o wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300,00 zł. Aby reprezentować dziecko w szerszym zakresie, np. przy ubieganiu się o świadczenie 500+, osoba sprawująca faktyczną pieczę nad dzieckiem powinna zawnioskować do sądu rodzinnego o ustanowienie jej jako opiekuna tymczasowego dla małoletniego. Sąd powinien rozstrzygnąć sprawę w terminie 3 dni.

10. Czym jest status uchodźcy i czy warto z niego korzystać?

Nie warto. Status uchodźcy jest odrębną procedurą, którą koordynuje Urząd do spraw Cudzoziemców. Pomoc obywatelom Ukrainy w postaci jednorazowego świadczenia

pieniężnego, otwarcia rynku pracy i dostępu do świadczeń, nie jest związana ze statusem uchodźcy.

11. Skończyła się ważność mojego paszportu. Co powinienem zrobić?

Możliwe jest przedłużenie terminu ważności paszportów zagranicznych obywatelom Ukrainy na okres 5 lat przez wpisanie do nich odpowiednich zapisów.

Możliwe jest również wpisanie do paszportów zagranicznych obywatelom Ukrainy danych osobowych dziecka do 16 lat, gdy nie posiada własnego paszportu.

12. Czy jestem objęty po przekroczeniu granicy z Polską?

Wszyscy Ukraińcy, którzy uciekli do Polski przed wojną, korzystają z ochrony zdrowia na takich samych zasadach, jak Polacy.

13. Co to jest numer PESEL?

Numer PESEL to jedenastocyfrowy symbol numeryczny, jednoznacznie identyfikujący osobę fizyczną. Zawiera datę urodzenia, numer porządkowy, oznaczenie płci i liczbę kontrolną. Nadaje go minister właściwy do spraw informatyzacji.

Osobie, której dane są gromadzone w rejestrze PESEL nadaje się numer identyfikacyjny Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności, nazywany w skrócie numerem PESEL.

14. Jak uzyskać numer PESEL?

Aby uzyskać numer PESEL musisz osobiście zgłosić się do dowolnego urzędu gminy. Zabierz ze sobą dokument ze zdjęciem, umożliwiający ustalenie tożsamości (np. dokument podróży, Kartę Polaka), zdjęcie o wymiarach 45×35 mm oraz w przypadku dzieci – akt urodzenia. W urzędzie powinieneś złożyć odciski linii papilarnych (dotyczy osób powyżej 12 roku życia) oraz wypełnić i czytelnie podpisać wniosek zawierający podstawowe dane osobowe.

15. Jak zalegalizować dalszy pobyt w Polsce?

Obywatele Ukrainy uciekający przed wojną będą mieli możliwość przedłużenia swojego pobytu w Polsce dzięki zezwoleniu na pobyt czasowy, wydawanym maksymalnie na okres 3 lat. Wnioski w celu uzyskania zezwolenia można składać po 9 miesiącach od przyjazdu do Polski, czyli najwcześniej pod koniec listopada 2022 r.

16. Jak skorzystać z pomocy medycznej w Polsce?

Żeby potwierdzić swoje prawo do opieki zdrowotnej musisz podać numer PESEL i okazać wydruk potwierdzenia utworzenia profilu zaufanego lub e-dokument, który można aktywować po zarejestrowaniu się w gminie. Następnie możesz udać się do wybranej placówki publicznej pomocy medycznej i skorzystać z pomocy w niezbędnym zakresie.

17. Co to jest karta pobytu?

Karta pobytu, w okresie swojej ważności, potwierdza tożsamość cudzoziemca podczas jego pobytu na terytorium Polski oraz uprawnia, wraz z dokumentem podróży, do wielokrotnego przekraczania granicy bez konieczności uzyskania wizy.

Jest dokumentem wydawanym po uzyskaniu: zezwolenia na pobyt stały lub czasowy, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub zgody na pobyt ze względów humanitarnych. Pozwala na podróżowanie także po innych krajach UE.

18. Co to jest zezwolenie na pobyt czasowy?

Cudzoziemiec, który zamierza przebywać w Polsce dłużej niż 3 miesiące, może ubiegać się o zezwolenie na pobyt czasowy. Jest wydawane maksymalnie na 3 lata. Okres ważności zezwolenia może być jednak krótszy, jeżeli podstawa ubiegania się o to zezwolenie wskazuje na zasadność krótszego pobytu.

Poza wykonywaniem pracy, istnieje wiele podstaw uzyskania zezwolenia na pobyt czasowy. Są to między innymi nauka i połączenie z rodziną.

19. Czym jest ochrona tymczasowa i komu przysługuje?

Jest to ochrona uruchamiania przez UE w przypadku masowego napływu wysiedleńców, aby zapewnić im natychmiastową, zbiorową opiekę i zmniejszyć ryzyko przeciążenia krajowych systemów azylowych.

Tymczasową ochroną są objęci:

- obywatele Ukrainy, którzy zamieszkiwali w Ukrainie przed dniem 24 lutego 2022 r.,
- obywatele państw trzecich innych niż Ukraina lub bezpaństwowcy, którzy korzystali z ochrony międzynarodowej lub równoważnej ochrony krajowej w Ukrainie przed dniem 24 lutego 2022 r.,

a także członkowie ich rodzin.

Czas trwania tej ochrony powinien wynosić 1 rok. Jeśli nie zostanie zakończona, to jej okres powinien być przedłużany w sposób automatyczny o sześciomiesięczne okresy, nie dłużej niż przez 1 rok.

20. Uciekłem do Polski przed wojną. Czy mogę w Polsce otworzyć firmę i zostać przedsiębiorcą?

Możesz rozpocząć działalność gospodarczą na terytorium Polski na takich samych zasadach jak obywatele polscy. Wystarczy, że spełnisz warunki legalności pobytu w Polsce i posiadasz numer PESEL. Możesz podjąć działalność w każdej formie przewidzianej przez polskie prawo, w tym w formie jednoosobowej działalności gospodarczej. W ramach takiej działalności możesz m.in. świadczyć usługi na rzecz podmiotu zagranicznego w formule B2B (business-to-business).

21. Czym jest zezwolenie na pobyt stały?

Jest to zezwolenie uprawniające cudzoziemców do wykonywania działalności gospodarczej w Polsce na takich samych zasadach, jak obywatele polscy oraz podróżowania do krajów strefy Shengen.

Jest udzielane w formie decyzji przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca. Decyzja w sprawie jego wydania jest wydawana na czas nieoznaczony. Wniosek o jego udzielenie mogą złożyć w szczególności osoby mające polskie pochodzenie, a także osoby będące ofiarami handlu ludźmi.

Cudzoziemiec, któremu udzielono zezwolenia na pobyt stały, otrzymuje kartę pobytu, ważną przez 10 lat od dnia jej wydania.

22. Czym jest Karta Polaka i co daje w praktyce?

Karta Polaka to dokument potwierdzający przynależność do Narodu Polskiego.

Aby ją uzyskać, należy udowodnić posiadanie choć jednego dziadka lub babci o narodowości polskiej, np. przy pomocy: książeczek wojskowych, przedwojennych paszportów lub innych dokumentów tożsamości, zawierających wzmiankę o narodowości, rejestrów ludności w kraju pochodzenia oraz dokumentów archiwalnych.

Jest udzielana na wniosek, składany do konsula właściwego na względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy lub wojewody wyznaczonego przez Radę Ministrów. Może być przyznana osobie, która spełni łącznie następujące warunki:

1. wykaże swój związek z polskością co najmniej poprzez podstawową znajomość języka polskiego, który uważa za język ojczysty, oraz znajomość i kultywowanie polskich tradycji i zwyczajów;
2. w obecności konsula Rzeczypospolitej Polskiej, wojewody, albo wyznaczonego przez niego pracownika, złoży pisemną deklarację przynależności do Narodu Polskiego;
3. wykaże, że jest narodowości polskiej lub co najmniej jedno z jej rodziców lub dziadków albo dwoje pradiadków było narodowości polskiej, albo przedstawi zaświadczenie organizacji polskiej lub polonijnej potwierdzające aktywne zaangażowanie w działalność na rzecz języka i kultury polskiej lub polskiej mniejszości narodowej przez okres co najmniej ostatnich trzech lat;
4. złoży oświadczenie, że ona lub jej wstępni nie repatriowali się lub nie zostali repatriowani z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, na podstawie umów repatriacyjnych zawartych w latach 1944–1957 przez Rzeczpospolitą Polską albo przez Polską Rzeczpospolitą Ludową z Białoruską Socjalistyczną Republiką Radziecką, Ukraińską Socjalistyczną Republiką Radziecką, Litewską Socjalistyczną Republiką Radziecką i Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich, do jednego z państw będących stroną tych umów.

Posiadaczowi Karty Polaka przysługują liczne uprawnienia. Na jej podstawie można w szczególności: uzyskać bezpłatną roczną wizę, osiedlić się w Polsce (karta stałego pobytu), a po roku otrzymać obywatelstwo polskie, otrzymać zniżkę w wysokości 37 % na przejazdy koleją, czy korzystać z nieodpłatnej opieki lekarskiej w nagłych przypadkach.

23. Czym jest zezwolenie na pobyt rezydenta UE?

To zezwolenie uprawniające cudzoziemca do stałego pobytu w Polsce. Jest udzielane w formie decyzji przez wojewodę, właściwego ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca. Decyzja w sprawie jego wydania jest wydawana na czas nieoznaczony.

Wniosek o udzielenie zezwolenia może złożyć cudzoziemiec, który bezpośrednio przed jego złożeniem przez co najmniej przez 5 lat przebywa legalnie i nieprzerwanie na terytorium Polski i spełnia łącznie następujące warunki:

1. posiada źródło stabilnego i regularnego dochodu, pozwalające na pokrycie kosztów utrzymania siebie oraz członków rodziny, którzy pozostają na jego utrzymaniu;
2. posiada ubezpieczenie zdrowotne;
3. posiada potwierdzoną znajomość języka polskiego.

Cudzoziemiec, któremu udzielono zezwolenia na pobyt rezydenta UE, otrzymuje kartę pobytu, ważną przez 5 lat od dnia jej wydania.

W praktyce zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE daje możliwości podobne do karty stałego pobytu.

24. Czy oczekując na kartę pobytu mogę pracować?

Co do zasady tak. Należy jednak pamiętać o tym, że warunkiem legalnego wykonywania pracy w czasie oczekiwania na zezwolenie na pobyt czasowy jest posiadanie zezwolenia na pracę (lub oświadczenia o powierzeniu pracy cudzoziemcowi) w momencie aplikowania o kartę. W przypadku zmiany pracodawcy należy niezwłocznie powiadomić o tym fakcie wojewodę, który prowadzi sprawę dotyczącą udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy.

25. W jakim celu mogę uzyskać zezwolenie na pobyt czasowy?

Zezwolenie na pobyt czasowy możesz uzyskać w celu wykonywania pracy, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:

1. posiadasz ubezpieczenie zdrowotne;
2. podmiot, który powierza Ci wykonywanie pracy nie ma możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych na lokalnym rynku pracy;
3. wynagrodzenie wskazane w załączniku do wniosku o udzielenie zezwolenia przez podmiot powierzający wykonywanie pracy, nie jest niższe niż wynagrodzenie pracowników wykonujących w tym samym wymiarze czasu pracy pracę porównywalnego rodzaju lub na porównywalnym stanowisku;

4. wysokość miesięcznego wynagrodzenia nie jest niższa niż wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę niezależnie od wymiaru czasu pracy i rodzaju stosunku prawnego stanowiącego podstawę wykonywania pracy przez cudzoziemca.

Podstawą jego udzielenia mogą być również okoliczności związane z nauką, połączeniem z rodziną, a także względy humanitarne lub związane z byciem ofiarą handlu ludźmi. Istnieje otwarty katalog powodów dla udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy. Podając inny powód i dostatecznie go uzasadniając, wojewoda może udzielić Ci zezwolenia na pobyt czasowy jeśli uzna, że rzeczywiście musisz zostać na terenie Polski, a Twój pobyt nie zagraża bezpieczeństwu wewnętrznemu.

26. Złożyłem wniosek o zezwolenie na pobyt czasowy, ale w toku procedury zmieniły się okoliczności, w związku z którymi planuję pozostać w Polsce. Co powinienem zrobić?

Powinieneś złożyć wniosek o modyfikację podstawy udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy do właściwego wojewody prowadzącego postępowanie w naszej sprawie. Trzeba w nim wskazać nowe okoliczności uzasadniające pobyt oraz je udokumentować.

27. Czy mogę dostać kartę pobytu czasowego bez zatrudnienia?

Tak. Należy wtedy skorzystać z innych podstaw dla uzyskania zezwolenia na pobyt, np. połączenia z rodziną lub odbywania nauki w Polsce. Należy odnieść się do konkretnej sytuacji. Niekiedy warto podjąć kroki zmierzające do uzyskania takiego tytułu, np. rozpocząć studia.

28. Jakie możliwości daje karta pobytu czasowego?

Główną korzyścią jest możliwość przebywania na terenie Polski przez czas wskazany w zezwoleniu. Najczęściej będą to trzy lata. Drugą jest możliwość podróżowania do Polski z kraju pochodzenia bez konieczności wyrabiania wizy i możliwość wielokrotnego przekraczania granicy. Inne korzyści są ściśle związane z typem zezwolenia i podstawą jego udzielenia.

29. Jak uzyskać kartę pobytu dla moich dzieci?

Co do zasady, zezwolenia na pobyt czasowy udziela się małoletniemu dziecku cudzoziemca, który przebywa na terytorium Polski na podstawie wizy krajowej lub zezwolenia na pobyt czasowy, jeżeli urodziło się w okresie ważności tej wizy lub zezwolenia.

Jeśli dziecko nie urodziło się w Polsce, to w powyższych okolicznościach należy aplikować o zezwolenie na pobyt czasowy w związku z połączeniem rodziny.

30. Nie mam pieniędzy a potrzebuję pomocy prawnej. Gdzie mogę się zwrócić?

Istnieje szereg ukraińskojęzycznych infolinii dla osób uciekających przed wojną, dzięki którym mogą uzyskać pomoc doraźną w sprawach dotyczących pobytu w Polsce. Ponadto mogą zwrócić do działających w całej Polsce punktów pomocy prawnej. O szczegółach korzystania z takiej pomocy można przeczytać na stronach internetowych poświęconych konkretnym punktom pomocy prawnej.

Poniżej zamieszczono linki z informacją punktach pomocy prawnej w największych miastach w Polsce:

- Poznań:

<https://www.bip.powiat.poznan.pl/3588,nieodplatna-pomoc-prawna>

- Warszawa:

<https://warszawa19115.pl/-/bezpлатna-pomoc-prawna-w-warszawie>

- Łódź:

<https://uml.lodz.pl/aktualnosci/arttykul/nieodplatna-pomoc-prawna-w-lodzi-id32872/2020/2/12/>

- Wrocław:

<https://bip.um.wroc.pl/arttykul/590/20320/nieodplatna-pomoc-prawna>

- Kraków:

<https://powiat.krakow.pl/nieodplatna-pomoc-prawna/>

- Szczecin:

http://bip.um.szczecin.pl/chapter_131015.asp

- Gdańsk:

<http://mopr.gda.pl/nieodplatna-pomoc-prawna-poradnictwo-obywatelskie-skorzystaj-warto/>

- Olsztyn:

<https://olsztyn.eu/o-olsztynie/aktualnosci/article/bezpлатna-pomoc-prawna-1.html>

- Białystok:

https://www.bialystok.pl/pl/dla_mieszkancow/pomocprawna/nieodplatna-pomoc-prawna-oraz-nieodplatne-poradnictwo-obywatelskie.html

31. Zostałem pozwany. Co mogę zrobić? Gdzie szukać pomocy?

Jeśli otrzymaliśmy pozew lub pozew z nakazem zapłaty, powinniśmy w pierwszej kolejności uważnie przeczytać zawarte w piśmie z sądu pouczenia. Co do zasady, będziemy zobowiązani do sformułowania odpowiedzi na wytoczone przeciwko nam powództwo: będzie to odpowiedź na pozew, zarzuty do nakazu zapłaty lub sprzeciw. W każdym wypadku nie wolno pozostawać biernym, ponieważ brak reakcji na pozew może skutkować wydaniem wyroku zaocznego lub uprawomocnieniem się nakazu zapłaty. Jeśli nie mamy środków na prowadzenie obrony w procesie, sąd wyznaczy nam pełnomocnika z urzędu, który poprowadzi naszą sprawę, dbając o nasz interes. Będzie to adwokat lub radca prawny.

32. Zmieniłem adres zamieszkania. Co powinienem zrobić?

Obowiązek uaktualnienia adresu zamieszkania jest szczególnie istotny, gdy toczy się związane z nami postępowanie administracyjne lub sądowe. Wynika to z prostej przyczyny – sąd lub organ doręcza korespondencję dotyczącą sprawy na podany przez nas adres. Jeżeli nie zaktualizujemy adresu, w niektórych przypadkach może dojść do tzw. „fikcji doręczenia” – przesyłka może zostać uznana za doręczoną, pomimo że nie dostaliśmy jej do rąk i wróciła do nadawcy. Może to wywołać szkodliwe dla nas skutki procesowe. Dlatego przy każdej zmianie adresu należy zawiadomić organ lub sąd o tym fakcie. W szczególności dotyczy to postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy.

33. Nie odebrałem korespondencji z urzędu związanej z kartą pobytu. Co powinienem zrobić?

Powinieneś niezwłocznie skontaktować się z urzędem i wyjaśnić, dlaczego nie odebrałeś korespondencji. Jeśli nastąpiło to z powodów niezawinionych, urząd przywróci Ci termin na wykonanie obowiązków wskazanych w piśmie i ponownie doręczy korespondencję.

Możesz również umówić się na wizytę w urzędzie i poprosić o dostęp do akt zawierających korespondencję, której nie odebrałeś.

34. Czy stan zagrożenia epidemicznego wpływa na legalność mojego pobytu?

Tak. Cudzoziemcy, których zezwolenia na pobyt czasowy, wize krajowe lub krótkoterminowe tytuły pobytowe wygasły w trakcie pandemii, mają przedłużony legalny pobyt w Polsce do upływu 30-go dnia następującego po odwołaniu stanu zagrożenia epidemicznego.

35. Uciekłem z Ukrainy przed wojną do Polski. Czy mogę odwiedzić znajomych w Berlinie?

Zgodnie z informacją zawartą na stronie Ambasady Republiki Federalnej Niemiec, w związku z wojną w Ukrainie tymczasową ochronę w Niemczech wstępnie na okres dwóch lat mogą otrzymać następujące osoby:

1. Obywatele Ukrainy, którzy zamieszkiwali w Ukrainie przed 24 lutego 2022 r. oraz członkowie ich najbliższej rodziny;
2. Bezpaństwowcy i obywatele państw trzecich innych niż Ukraina, objętych ochroną międzynarodową lub równoważną ochroną na szczeblu krajowym w Ukrainie przed dniem 24 lutego 2022 r. oraz członkowie ich najbliższej rodziny;
3. Bezpaństwowcy i obywatele państw trzecich innych niż Ukraina, którzy mogą udowodnić, że przed 24 lutego 2022 r. przebywali w Ukrainie legalnie na podstawie ważnego bezterminowego zezwolenia na pobyt stały wydanego zgodnie z prawem ukraińskim i którzy nie są w stanie bezpiecznie i na stałe powrócić do swojego kraju lub regionu pochodzenia;
4. Obywatele państw trzecich spoza Ukrainy, jeśli są w stanie udowodnić, że w dniu 24 lutego 2022 r. przebywali w Ukrainie legalnie, a nie tylko na krótki pobyt czasowy oraz że nie mogą bezpiecznie i na stałe powrócić do swojego kraju lub regionu pochodzenia.

Wniosek o wydanie zezwolenia na pobyt w celu uzyskania ochrony czasowej można złożyć po wjeździe do Niemiec w urzędzie do spraw cudzoziemców właściwym ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu.

36. Kiedy nie dostanę świadczenia rodzinnego 500+ dla dzieci?

Obywatele Ukrainy są objęci świadczeniem 500+. Istnieją jednak przypadki, gdy nie otrzymają świadczenia. Zasilek rodzinny nie przysługuje jeżeli:

1. dziecko lub osoba ucząca się jest w związku małżeńskim,

2. dziecko przebywa w placówce zapewniającej całodobowe utrzymanie lub sprawowana jest nad nim opieka zastępcza,
3. osoba ucząca się przebywa w placówce zapewniającej całodobowe utrzymanie,
4. pełnoletnie dziecko lub osoba ucząca się jest uprawniona do zasiłku rodzinnego na własne dziecko,
5. dziecko wychowuje samotnie osoba, której nie zostały zasądzone alimenty na rzecz tego dziecka od jego rodzica, za wyjątkiem sytuacji, gdy rodzice lub jedno z rodziców tego dziecka nie żyje, ojciec dziecka jest nieznany, sąd oddalił pozew o alimenty od drugiego z rodziców lub gdy zobowiązał jednego z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania dziecka i nie zobowiązał drugiego z rodziców do alimentów na rzecz tego dziecka,
6. członkowi rodziny przysługuje na dziecko zasiłek rodzinny za granicą, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe stanowią inaczej.

37. Minął spodziewany termin wydania decyzji w mojej sprawie, co mogę zrobić?

Należy zwrócić się do urzędu z pisemnym wnioskiem o nadanie biegu sprawie. Można także skorzystać z instytucji ponaglenia – wówczas sprawa zostanie zbadana przez Urząd do Spraw Cudzoziemców (UdSC) i jeśli termin został przekroczony, Prezes UdSC powinien, co do zasady, zobowiązać wojewodę do wydania decyzji.

38. Otrzymałem decyzję negatywną, odmowę udzielenia zezwolenia na pobyt. Kiedy powinienem wyjechać z Polski?

Jeśli nie złożyliśmy odwołania w naszej sprawie, powinniśmy opuścić Polskę w ciągu 30 dni od uprawomocnienia się orzeczenia. Pamiętajmy jednak, że część terminów (w tym dotyczących obowiązku opuszczenia kraju) została wydłużona w związku z COVID-19.

39. Złożyłem wniosek o zezwolenie na pobyt w Polsce. Kiedy będę mógł uzyskać stempel w paszporcie i do czego on uprawnia?

Stempel w paszporcie można uzyskać po złożeniu w terminie kompletnego (pozbawionego braków formalnych) wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt. Oznacza to, że w przypadku wniosków złożonych m.in. za pośrednictwem Biura Podawczego lub pocztą, kiedy nie złożono

odcisków palców i nie okazywano paszportu, uzyskanie stempla możliwe jest dopiero po uzupełnieniu tych braków zgodnie z wezwaniem. Stempel w paszporcie potwierdza legalność pobytu cudzoziemca w Polsce w czasie trwania procedury wydawania zezwolenia na pobyt. Na jego podstawie cudzoziemiec może wyjechać do państwa pochodzenia. Stempel nie upoważnia jednak do podróżowania po strefie Schengen lub wyjazdu do innych państw, jeśli cudzoziemiec nie jest uprawniony na innej podstawie (np. wizy) do wjazdu na ich terytorium. Stempel nie daje uprawnień takich jak karta pobytu. Stanowi jedynie potwierdzenie aplikowania o zezwolenie na pobyt.

40. Mój wniosek pozostawiono bez rozpoznania. Co to oznacza? Co powinienem zrobić?

Czy mój pobyt w Polsce jest legalny?

Najczęściej wniosek zostaje pozostawiony bez rozpatrzenia, gdy organ wzywa nas do uzupełnienia braków formalnych i nie uzupełnimy ich w terminie. W przypadku pozostawienia wniosku bez rozpoznania pobyt w Polsce po upływie ważności wizy, karty pobytu, ruchu bezwizowego przestaje być legalny. Cudzoziemiec powinien opuścić Polskę.

Cudzoziemiec może złożyć wniosek o przywrócenie terminu do uzupełnienia braków formalnych wniosku. Wraz z prośbą należy uzupełnić braki formalne oraz uprawdopodobnić brak winy przy niedochowaniu terminu do ich uzupełnienia.

41. Złożyłem wniosek o udzielenie zezwolenia na pobyt, ale w toku procedury zdecydowałem się zrezygnować z dalszego pobytu w Polsce. Jak mogę zakończyć postępowanie w mojej sprawie i legalnie wyjechać z Polski?

W takim przypadku złóż podanie o umorzenie postępowania. Możesz legalnie opuścić terytorium Polski jeżeli posiadasz ważny tytuł pobytowy, np.: kartę pobytu, wizę, w ramach ruchu bezwizowego, stempel w paszporcie potwierdzający złożenie wniosku o legalizację pobytu.

42. Otrzymałem zezwolenie na pobyt czasowy, jednak chciałbym z niego zrezygnować i wyjechać z Polski. Co powinienem zrobić?

Jeżeli przyczyna udzielenia zezwolenia ustanie (np. zakończenie wykonywania pracy, skreślenie z listy studentów, rezygnacja z nauki, zamknięcie działalności gospodarczej), masz obowiązek poinformować o tym wojewodę, który udzielił tego zezwolenia, w terminie 15 dni

roboczych. Po spełnieniu tego obowiązku możesz wyjechać z Polski, a wojewoda cofa udzielone zezwolenie.

43. Jak można przedłużyć wizę? Czy mogę to zrobić bez wyjazdu na Ukrainę?

Tak. Wniosek o przedłużenie wizy krajowej należy złożyć do właściwego wojewody, z opłatą w wysokości 406,00 złotych. Wojewoda powinien rozpatrzyć sprawę w ciągu 2 miesięcy. Od momentu złożenia takiego wniosku pobyt uważa się za legalny (o ile został złożony w czasie legalnego pobytu).

44. Co robić, jeśli paszport stracił ważność?

Obecnie istnieje możliwość przedłużenia ważności paszportu we właściwym konsulacie Ukrainy.

45. Przybyłem do Polski z Ukrainy uciekając przed wojną, ale nie jestem obywatelem Ukrainy. Co mogę zrobić i czy mogę skorzystać z pomocy?

Cudzoziemcy nie będący obywatelami Ukrainy, małżonkami obywateli Ukrainy, ani członkami najbliższej rodziny obywatela Ukrainy posiadającego Kartę Polaka w niektórych przypadkach mogą korzystać z mechanizmu ochrony czasowej, wynikającego z prawa UE. Zawsze mogą natomiast zalegalizować pobyt w Polsce na zasadach ogólnych.

46. Co to jest zaświadczenie o korzystaniu z ochrony czasowej?

Cudzoziemcy, którzy przybyli z Ukrainy do Polski od 24 lutego 2022 r. i spełniają określone warunki, mogą zostać objęci ochroną czasową. Potwierdzeniem korzystania z ochrony czasowej jest zaświadczenie wydawane przez UdSC. Dokument można uzyskać w siedzibie urzędu w Warszawie i Białej Podlaskiej. Zaświadczenie pozwala na korzystanie z szeregu uprawnień wynikających z udzielenia ochrony czasowej.

47. Co to jest punkt recepcyjny i jaką pomoc mogę tam uzyskać?

Punkt recepcyjny to miejsce, w którym można uzyskać pomoc bezpośrednio po przekroczeniu granicy z Polską. Punkty recepcyjne znajdują się przy każdym przejściu granicznym i są czynne przez całą dobę. Warto skorzystać z rejestracji w punkcie recepcyjnym – gdy jesteś zarejestrowany masz prawo do bezpłatnej pomocy, w tym otrzymywania żywienia oraz przydzielenia stałego miejsca noclegowego.

48. Czy ważność mojej karty pobytu ulega wydłużeniu z powodu wojny na Ukrainie?

Tak. Wojna na Ukrainie wpłynęła na ważność kart pobytu. Jeżeli ostatni dzień pobytu obywatela Ukrainy przypada na 24 lutego 2022 r., to przedłużeniu ulegają:

1. do 31 grudnia 2022 r. - wiza krajowa oraz pobyt czasowy,
2. o 18 miesięcy: karty pobytu, polskie dokumenty tożsamości, zgoda na pobyt tolerowany.

49. Czy po ucieczce do Polski przed wojną mogą wrócić na Ukrainę na jakiś czas?

Obywatel Ukrainy, który wyjedzie z terytorium Polskana okres powyżej jednego miesiąca, straci prawo do: legalnego pobytu w Polsce, opieki medycznej, świadczeń i pomocy społecznej.

50. Kogo obejmują przepisy ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa?

Co do zasady, aby zostać objętym przepisami tej ustawy, obywatel Ukrainy (lub jego małżonek, ewentualnie członek najbliższej rodziny obywatela Ukrainy posiadającego Kartę Polaka) powinien spełnić poniższe warunki:

- 1) legalnie wjechał na terytorium Polski w okresie od dnia 24 lutego 2022 r. lub przybył do Polski, w tym za pośrednictwem państw trzecich, z Ukrainy,
- 2) nie posiada ważnych zezwoleń na pobyt czasowy, stały, rezydenta długoterminowego UE, statusu uchodźcy, ochrony uzupełniającej lub zgody na pobyt tolerowany w Polsce,
- 3) jego przybycie do Polski ma związek z toczącym się rosyjsko-ukraińskim konfliktem zbrojnym,
- 4) deklaruje zamiar pozostania w Polsce,
- 5) nie złożył wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej bądź deklaracji o zamiarze złożenia takiego wniosku.

Źródła:

1. <https://serwisy.gazetaprawna.pl/edukacja/artykuly/8381826,specustawa-ukrainska-jak-zapisac-dziecko-do-zlobka-przedszkola-szkoly.html>
2. <https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/co-to-jest-numer-pesel-i-jak-sie-go-nadaje>
3. <https://www.gov.pl/web/uw-mazowiecki/zezwozenie-na-pobyt-rezydenta-dlugoterminowego-ue>

4. <https://www.pip.gov.pl/pl/porady-prawne/legalnosc-zatrudnienia/test-legal/107404,czy-w-okresie-oczekiwania-na-wydanie-zezwozenia-na-pobyt-czasowy-i-prace-moze-legalnie-pracowac-cudzoziemiec-nieposiadajacy-stempla-w-paszporcie-lecz-jedynie-karteczke-z-pieczatka-o-zlozeniu-wniosku-o-to-zezwozenie-w-kancelarii-urzedu-wojewodzkiego-.html>
5. <https://skslegal.pl/hradar-newsletter-hr-maj-2022-r-jakie-skutki-dla-pracodawcow-przyniesie-zniesienie-stanu-epidemii/>
6. <https://polen.diplo.de/pl-pl/04-news/-/2515786>
7. <https://www.gov.pl/web/uw-mazowiecki/najczesciej-zadawane-pytania-zezwozenia-na-pobyt>
8. https://pcslegal.pl/wp-content/uploads/2022/04/QA_2.0_PCS_2022-04-06_PL.pdf
9. <https://www.gov.pl/web/ochrona/formularz-rejestracyjny-do-zaswiadczen-o-korzystaniu-z-ochrony-czasowej>
10. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32022D0382>
11. <https://www.consilium.europa.eu/pl/infographics/temporary-protection-displaced-persons/>
12. <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/karta-polaka--dla-kogo-i-jakie-uprawnienia-informacje-dla-polakow-z-ukrainy-zainteresowanych-dokumentem>
13. <https://www.pip.gov.pl/pl/baza-wiedzy/prawo-pracy/wynagrodzenia/127031,co-moge-zrobic-gdy-pracodawca-nie-chce-wyplacic-wynagrodzenia-.html>
14. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 1974 r. Nr 24, poz. 141 z późn. zm.)
15. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o Karcie Polaka (Dz. U. z 2007 r. Nr 180, poz. 1280 z późn. zm.)
16. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2013 r., poz. 1650 z późn. zm.)

